

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра економічної кібернетики

Лисак Діана Олександрівна

УДК 336

Моделювання вексельного обігу

051 «Економіка»

(галузь наук – Соціальні та поведінкові науки)

Автореферат на здобуття
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2022

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент кафедри

економічної кібернетики Русин Р.С.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

Захист відбудеться «19» грудня 2022 р.

Дипломну роботу надано до захисту «___» _____ 20 ___ р.

Завідувач кафедри

Леся Дмитришин

(підпис) (ім'я та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПОЛОЖЕННЯ ОБЛІКУ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	6
1.1. Поняття переказного та простого векселя та економічна сутність розрахунків із застосуванням векселів.....	6
1.2 Нормативно-правова база, що регулює облік вексельних операцій.....	14
1.3 Огляд сучасних методів використання векселів.....	19
Висновок до розділу I.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МЕТОДІВ МОДЕЛЮВАННЯ ВЕКСЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ.....	24
2.1 Аналіз існуючих математичних методів моделювання.....	24
2.2 Інформатизація вексельних операцій.....	29
2.3 Оцінка ефективності здійснення вексельних операцій (Аудиторська оцінка ефективності здійснення вексельних операцій).....	32
Висновок до розділу II.....	40
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУР ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ ВЕКСЕЛЬНОГО ОБІГУ.....	41
3.1. Взаємодія органів влади, підприємств та фінансово-кредитних установ в забезпеченні ефективності фінансового моніторингу вексельного обігу.....	41
3.2. Ризик-менеджмент вексельного обігу в механізмі фінансового моніторингу.....	44
Висновок до розділу III.....	49
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТ

В умовах посиленої конкуренції на ринку та кризових явищах, виникає об'єктивна потреба в підвищенні рівня менеджменту та обґрунтуванні підходів до виконання різноманітних операцій і надання послуг, зокрема на вексельному ринку. Саме роль вексельних інструментів в платіжній системі країни можна розглядати як альтернативне джерело ресурсів будь-якого суб'єкта господарської діяльності. Взаємовідносини між суб'єктами вексельної угоди, відсутність єдиного та сталого вексельного законодавства, значна ризикованість операцій з векселями – все це потребує контролю та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав вагомий внесок у теоретичну розробку проблем організації та методики аудиту вексельних операцій внесли таких вчених як Білуха М., Большакова О., Гавриловська Л., Кілару Ю., Савченко В., Сопко В., Петрик О., Усач Б. та інші. Однак науковці досліджують лише теоретичний аспект аудиту вексельних операцій, не приділяючи при цьому належної уваги практичним проблемам. Тому залишається багато невирішених питань, які вимагають проведення подальших наукових досліджень та їх практичної апробації. Все це зумовлює актуальність даної теми, а саме забезпечення ефективності вексельних операцій.

Мета даної роботи полягає в розгляді історичного аспекту векселя та моделювання вексельного обігу.

Згідно з поставленою метою дослідження в даній роботі поставлені та виконані завдання такі як:

- розгляд теоретичних та методичних положень вексельних операцій;
- аналіз методів моделювання вексельних операцій;
- інформатизація вексельних операцій;
- визначення оцінки ефективності здійснення вексельних операцій;
- удосконалення моніторингу вексельного обігу.

Предмет дослідження: методичні аспекти моделювання вексельного обігу.

Область дослідження є моніторинг вексельного обігу.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основами дипломної роботи є наукові праці вітчизняних і закордонних вчених. Для досягнення поставленої мети використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: діалектичний метод пізнання, щодо аналізу фінансових явищ та процесів в їх розвитку, взаємозв'язку і взаємозалежності; метод експертних оцінок та такі методи оцінки ризику; методів економіко-математичного моделювання.

Інформаційну основу дослідження сформували первинні та кінцеві статистичні дані, Закони України, постанови Кабінету Міністрів України, розпорядження і статистичні дані Державної служби фінансового моніторингу, Державної фіскальної служби України, Міністерства фінансів України, Національного банку України; керівництва; фінансові звіти суб'єктів підприємницької діяльності – учасників вексельного обігу; наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, дослідницькі та аналітичні матеріали, Internet - ресурс., матеріали періодичних видань, науково-практичних конференцій, нормативні та довідкові матеріали.

Практичне значення отриманих результатів визначається тим, що сформульовані рекомендації щодо ефективності вексельних операцій на українських підприємствах, що забезпечить підвищення його конкурентоспроможності та ринкової привабливості.

Структура та обсяг дипломної роботи складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст викладено на 54 сторінках друкованого тексту. Робота містить 8 таблиць, 10 рисунків. Список використаних джерел налічує 22 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У першому розділі **“Теоретичні та методичні положення обліку вексельних операцій”** розглянуто **поняття вексельного обігу, дефініцію його поняття та структура і** загальні підходи до моделювання вексельного обігу.

В даному розділі було розглянуто теоретичні та методичні положення обліку вексельних операцій, розглянуто поняття переказного та простого векселя, за яким вексель можна використовувати для різних типів позик, таких як іпотека, студентська позика, позика на автомобіль, бізнес-позика або особиста позика. Також продемонстрована економічна сутність розрахунків із застосуванням векселів. Наведено та продемонстровано огляд сучасних методів використання векселів, та описано нормативно-правову базу, який регулює облік вексельних операцій

У другому розділі **“Аналіз методів моделювання вексельних операцій”** проведено порівняльний аналіз методів моделювання вексельних операцій та методіку проведення оцінки ефективності здійснення вексельних операцій.

У даному розділі описано аналіз існуючих математичних методів моделювання, в якому математичне представлення моделі залежить від знання системи, від конкретних рішень моделювання (наприклад, просторового масштабу представлення) і від мети процесу моделювання.

Було проведено розрахунки інформатизації вексельних операцій, за якими доказано, що вексель є цінним папером з виплатою прибутку в момент погашення, а також наведені розрахунки з кількісного аналізу та абсолютного прибутку.

Надана оцінка ефективності здійснення вексельних операцій, за яким показано, що вексель є для нас набагато більш детально регламентованою формою цінного паперу, що підкреслює його ідентифікацію характеру по відношенню до інших цінних паперів

У третьому розділі **“Удосконалення процедур фінансового моніторингу вексельного обігу ”** проведено аналіз взаємодії суб’єктів при фінансовому моніторингу, а визначено роль ризик-менеджменту в цьому процесі.

В даному розділі розглянуто питання взаємодії органів влади, підприємств та фінансово-кредитних установ в забезпеченні ефективності фінансового моніторингу вексельного обігу, наведено структуру Єдиної державної інформаційної системи обігу векселів, та наведено перелік діяльності Банку з дотриманням прав людини.

Наведено та розглянуто ризик-менеджмент вексельного обігу в механізмі фінансового моніторингу. Наведені головні принципи, яким відповідає функція управління ризиками Євросистеми, щоб належним чином виконувати свою роль.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумок, слід зазначити, що поняття електронних векселів поширене в усьому світі. На жаль, вона досі була предметом міркувань представників науки і не знайшла відображення в законодавстві окремих країн. Зважаючи на прогресуючу дематеріалізацію цінних паперів, така ситуація спричиняє зниження значення переказних векселів у торгівлі.

Це означає, що замість переказного векселя, який має бути сплачений після закінчення певного терміну погашення, власник переказного векселя може продати або відмовитися, тобто сплатити до настання терміну погашення. При цьому переказний вексель стає засобом для втечі. Після того, як переказний вексель перерахований, він може бути переданий за допомогою операції, яка називається повторним відсиленням.

Виходячи з цього можна зробити висновок, що вексель виконує наступні ролі;

- Вексель виконує функцію кредитного засобу;
- Вексель виконує функцію засобу платежу;
- Вексель служить засобом контекстування.

Дослідження теоретичних і практичних аспектів аудиту вексельних операцій та оцінка ефективності здійснення вексельних операцій дало нам змогу сформулювати окремі висновки, які зводяться до наступного :

1. Сучасні тенденції розвитку вітчизняних підприємств та забезпечення ефективності їх функціонування вимагають вирішення комплексу важливих питань, одним з яких є організація аудиторської перевірки вексельних операцій та оцінка ефективності їх здійснення. Вважаємо, що теоретико-організаційні засади та напрямки практичного застосування такої перевірки вимагають подальших досліджень та глибокого вивчення.

2. Використання аудиту ефективності вексельних операцій на українських підприємствах дозволить більш повно задовольняти потреби користувачів інформації: власників, інвесторів, кредиторів, акціонерів, державних органів, третіх осіб тощо, яких цікавить питання забезпеченості оборотними коштами

підприємства з метою підвищення його конкурентоспроможності та ринкової привабливості.